

**ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ КООПЕРАТИВНИЙ
ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ ІНСТИТУТ**

МАТЕРІАЛИ

II Всеукраїнської науково-практичної конференції

**«ТРАНСФОРМАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ В ЕКОНОМІЦІ:
ВІД КОНКУРЕНЦІЇ ДО КООПЕРАЦІЇ»**

**м. Хмельницький
24 жовтня 2024 р.**

Рекомендовано до друку вченою радою Хмельницького кооперативного торговельно-економічного інституту (протокол № 3 від 06 грудня 2024 р.)

Рецензенти:

МЕЛЬНИК Ірина, д.е.н., проф., завідувач кафедри туризму та готельно-ресторанної справи Львівського торговельно-економічного університету.

МІЩУК Ігор, д.е.н., проф., проф. кафедри підприємництва, торгівлі та логістики Львівського торговельно-економічного університету.

ПЕЛИК Леся, д.т.н., проф., проф. кафедри товарознавства, митної справи та управління якістю Львівського торговельно-економічного університету.

Редакційна колегія: *ТЕЛЯЧИЙ Юрій* – голова, д.і.н., проф., президент Хмельницького кооперативного торговельно-економічного інституту, голова Хмельницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України; *ЗАМАЗІЙ Оксана* – заступник голови, д.е.н., проф., проректор з наукової роботи Хмельницького кооперативного торговельно-економічного інституту; *МАТВССВ Андрій* – к.і.н., доц., віце-президент Хмельницького кооперативного торговельно-економічного інституту; *ЛЯШУК Катерина* – к.е.н., директор Хмельницького кооперативного фахового коледжу Хмельницького кооперативного торговельно-економічного інституту; *ДЖЕРЕЛЕЙКО Світлана* – к.е.н., доц., декан факультету управління, підприємництва та права Хмельницького кооперативного торговельно-економічного інституту; *САПОТНИЦЬКА Наталія* – к.е.н., завідувач кафедри підприємництва, торгівлі, логістики та готельно-ресторанної справи Хмельницького кооперативного торговельно-економічного інституту; *ТЯГУНОВА Наталія* – к.е.н., проф., проф. кафедри підприємництва, торгівлі, логістики та готельно-ресторанної справи; *ТРИШКІНА Ніна* – к.е.н., доц., доц. кафедри підприємництва, торгівлі, логістики та готельно-ресторанної справи; *БУЗНИЦЬКА Ірина* – викладач Хмельницького кооперативного фахового коледжу Хмельницького кооперативного торговельно-економічного інституту; *КУЧЕРУК Надія* – ст. викладач кафедри підприємництва, торгівлі, логістики та готельно-ресторанної справи; *ГРИЩЕНКО Марія* – викладач кафедри підприємництва, торгівлі, логістики та готельно-ресторанної справи; *ТРОФИМЕНКО Катерина* – викладач кафедри підприємництва, торгівлі, логістики та готельно-ресторанної справи.

T65 Трансформаційні процеси в економіці: від конкуренції до кооперації. *Матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції*, м. Хмельницький, 24 жовтня 2024 р. / редкол.: Ю.В. Телячий (гол.) та ін. Хмельницький : ХКТЕІ, 2024. 247 с.

За достовірність викладеної інформації відповідальність несуть автори статей

Збірник містить матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції «Трансформаційні процеси в економіці: від конкуренції до кооперації» з актуальних питань функціонування та розвитку сучасних економічних систем, інновації менеджменту, маркетингових технологій в сучасному бізнесі, фінансово-господарської діяльності та проблем оподаткування суб'єктів господарювання, розвитку підприємництва та торгівлі, інноваційних технологій у туристичному та готельно-ресторанному бізнесі, сучасного товарознавства, удосконалення правового забезпечення розвитку економіки та підприємництва, інновації у бізнес-освіті та управлінні знаннями, розвитку кооперативного сектора економіки.

Для освітян, науково-педагогічних працівників, здобувачів освіти, підприємців, громадськості, усіх, хто цікавиться трансформаційними процесами в економіці.

Електронна версія збірника оприлюднюється на офіційній сторінці ХКТЕІ:

<http://www.xktei.km.ua/naukova-diyalnist/naukovi-zahodi-vidannya-hktei/materiali-konferencij-hktei/>

Шпортко Ганна
ІНСТРУМЕНТИ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В МІЖНАРОДНОМУ МАРКЕТИНГУ 104

**ФІНАНСОВО-ГОСПОДАРСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ ТА ПРОБЛЕМИ ОПОДАТКУВАННЯ
СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ**

Гудзь Тетяна, Прохоренко Олександр
РОЛЬ ТА МІСЦЕ КРЕДИТУВАННЯ ПРОМИСЛОВОСТІ ДЕРЖАВНИМИ БАНКАМИ 107

Колотуха Сергій
СТРАТЕГІЯ ВДОСКОНАЛЕННЯ КРЕДИТНИХ ВІДНОСИН В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ
ЕКОНОМІКИ 109

Коляса Марія
АНАЛІЗ ПОДАТКОВИХ НОВАЦІЙ ДЛЯ ФІЗИЧНИХ ОСІБ ПІДПРИЄМЦІВ ТА
РОБОТОДАВЦІВ У 2024 РОЦІ 111

Лопатовська Оксана
НОВАЦІЇ В ОПОДАТКУВАННІ ДЛЯ СУБ'ЄКТІВ СПРОЩЕНОЇ СИСТЕМИ 113

Лопатовська Оксана, Бондарук Світлана
ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ТА РОЛЬ ОБОРОТНИХ АКТИВІВ В КРУГООБІГУ
КОШТІВ ПІДПРИЄМСТВ 115

Морозова Ольга, Морозова Людмила
ПІДВИЩЕННЯ ПОДАТКІВ В УКРАЇНІ: РИЗИКИ ПОРУШЕННЯ КОНСТИТУЦІЙНИХ
ЗАСАД 117

Намонюк Василь, Пантюхов Адріан
РОЗВИТОК ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЦИФРОВИХ ВАЛЮТ ЦЕНТРАЛЬНИХ БАНКІВ
(CBDC): ГЛОБАЛЬНІ ТЕНДЕНЦІЇ ТА УКРАЇНСЬКИЙ КОНТЕКСТ 118

Нікольчук Юлія
ФІНАНСОВА ПОЛІТИКА ЯК СУЧАСНИЙ ІНСТРУМЕНТ ПІДТРИМКИ ФІНАНСОВОЇ
СИСТЕМИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ 121

Педченко Наталія, Мележик Олександр
ЕМПІРИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ МЕТОДИЧНОГО ІНСТРУМЕНТАРІЮ РЕАЛІЗАЦІЇ
КОМПЛЕКСНОГО АНАЛІЗУ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА 123

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦТВА, ТОРГІВЛІ ТА ЛОГІСТИКИ

Андрєєв Сергій, Андрєєва Валентина, Єлізєв Кирило
КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ 127

Андрєєв Сергій, Андрєєва Валентина, Лазарєва Дар'я
СУЧАСНІ РЕАЛІЇ РОЗВИТКУ ЦИФРОВОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА 129

Дейнека Олександр, Боряк Єлизавета
СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ЗАЛІЗНИЧНИМ
ТРАНСПОРТОМ В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ВИКЛИКІВ 130

Дибчук Людмила, Алексєєв Володимир
ОПТИМІЗАЦІЯ СИСТЕМИ КОМЕРЦІЙНОЇ ЛОГІСТИКИ НА ПІДПРИЄМСТВІ 132

ФІНАНСОВО-ГОСПОДАРСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ ТА ПРОБЛЕМИ ОПОДАТКУВАННЯ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

УДК 336.733:338.45

Гудзь Тетяна, д.е.н., професор кафедри фінансів та банківської справи Полтавського університету економіки і торгівлі

Прохоренко Олександр, здобувач ступеня магістра зі спеціальності 072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок, Полтавського університету економіки і торгівлі

РОЛЬ ТА МІСЦЕ КРЕДИТУВАННЯ ПРОМИСЛОВОСТІ ДЕРЖАВНИМИ БАНКАМИ

Останніми роками роль банківського кредиту в розвитку промисловості ігнорувалась у стратегічних документах держави щодо розвитку вітчизняного виробництва, роки воєнного стану стали часом для формування в уряді єдиного розуміння щодо ролі банків державного сектору у забезпеченні фінансування українських промислових підприємств у різних сферах діяльності. Кабінет Міністрів України затвердив основні стратегічні напрями діяльності банків державного сектору на період військового становища та післявоєнного відновлення економіки та визначив поміж інших такі промислові пріоритети фінансування банків державного сектору: виробництва, які постраждали внаслідок підступної збройної агресії російської федерації проти незалежної держави України; виробництво продуктів харчування та суміжні з ним галузі промисловості; проекти щодо відновлення, в тому числі промислової інфраструктури; релокація виробництв із сірих зон, окупованих територій та зон активних бойових дій; виробничі потужності для імпортозаміщення продукції, що імпортувалась з нині підсанкційних країн [2, 7].

Державні банки домінують у банківському секторі. У 2019-2023 роках питома вага власного капіталу банків державного сектору в загальному обсязі власного капіталу банків в середньому становить 44,89%. Абсолютний приріст власного капіталу банків держсектора в 2023 році досяг 75,19 млрд. грн., а їх чисті активи збільшилися на 296,87 млрд. грн. Питома вага зобов'язань банків держсектора в загальному обсязі пасивів банків в середньому склала 52,63%, у свою чергу, абсолютний приріст зобов'язань банків держсектора за 2023 рік склав 209,688 млрд. грн. Збільшення прибутку банківського держсектора за 2023 рік склало 61,01 млрд. грн., що стало рекордом за останні чотири роки. АТ КБ «Приватбанк» традиційно демонструє саму високу рентабельність – 67,83% від загального прибутку всіх банків держсектора в 2023 році [3, 8].

Роль державних банків у фінансовому забезпеченні функціонування та розвитку промислових підприємств яскраво демонструє величина частки кредитів, наданих банками державного сектору у валовому внутрішньому продукті усіх галузей промисловості. Так, частка банків державного сектору у загальному обсязі промислового кредитування є суттєвою, про що свідчить її перебування в межах 50% в середньому за період 2019-2023 рр.. Утім, якщо говорити про аналогічний показник у ВВП промисловості, то він в рази є нижчим і становить в середньому 13,54% за період 2019-2023 рр.. Водночас, питома вага кредитів усіх банків, наданих на виробничі потреби, у ВВП промисловості становить 25,81% [4, 8].

Виявлені економічні процеси актуалізують питання стосовно ефективності кредитування промислових підприємств кожним державним банком окремо через призму оцінки освоєння кредитних коштів та реалізацію цілей, на які вони залучалися промисловими підприємствами. Утім, державні банки, володіючи лідерською позицією на ринку кредитування промислових

підприємств за обсягом наданих кредитів поміж усіх категорій банків, водночас демонструють у 2023 році різко високу частку непрацюючих активів у кредитному портфелі промислових кредитів (вище 40%). Тоді як, банки з участю іноземного капіталу мають близько 13% проблемної заборгованості по кредитах позичальників промислових підприємств. Для порівняння аналогічний показник у банків з приватним капіталом на рівні 22-23%. Отже, можна зробити висновок, що питання ефективності кредитування промисловості України державними банками стає дедалі актуальним та ставить запитання про необхідність забезпечення макроекономічних умов ефективного використання цього інструменту для розвитку вітчизняної економіки [5, 8].

Серед особливостей кредитування промислових підприємств державними банками задля забезпечення розвитку економіки України можна виділити такі: по-перше, відсутність, і водночас нагальну потребу вироблення єдиного державного підходу банків щодо їх місця та ролі у розвитку української промисловості та національної економіки в цілому. Наявність окремих державних програм кредитування промислових об'єктів, а також домінування державних банків за рядом показників у банківській системі, мають позитивний вплив на промислове кредитування, утримуюючи падіння його обсягів, але не забезпечують передумови розширення лояльного для вітчизняних бізнес-виробництв кредитування від державного сектору комерційних банків [1, 7].

Отже, питання стосовно ролі державних банків у процесах повоєнної відбудови та розвитку української промисловості, а разом з цим – сприяння зростанню економіки держави в цілому, залишається відкритим на порядку денному державної економічної політики. Вадами на цьому шляху очікувано є: стабільно високий з перманентними рецидивами зростання рівня проблемних кредитів, наданих державними банками у сферу промислового виробництва; значна питома вага їх банківських кредитів для великого бізнесу у галузях промисловості; відсутність цілісного системного та транспарентного підходу до оцінки ефективності кредитного портфеля державних банків в частині виданих коштів у сферу промислового виробництва як важливу структурну ланку господарського механізму у системі повоєнної відбудови національної економіки України; відсутність чіткої позиції державних банків у визначенні щодо питання інтеграції засад концепції сталого розвитку у свою діяльність, зокрема щодо кредитування екологічних проектів у промисловості, тощо [3, 6].

Враховуючи, євроінтеграційний рух і тотальну цифровізацію українського банківського бізнесу, вітчизняний механізм регулювання кредитної діяльності банків державного сектору повинен бути спрямований на розвиток економіки України. У зв'язку із цим, важливим є формування економічної промислової ніші для активізації банківського кредитування, в якому чільне місце належить державним банкам, а також передумов оптимальної достатності кредитування при забезпеченні обопільної ефективності усіх учасників цього процесу за рахунок збалансування їх фінансових ресурсів через широку пропозицію доступних інструментів, серед яких чільне місце варто відвести грантовим програмами державно-приватного партнерства.

Список використаних джерел

1. Брусов Н.О. Забезпечення принципів сталого розвитку в умовах євроінтеграції вітчизняних підприємств. *Управління бізнесом в парадигмі сталого розвитку: економіко-правовий аспект* : колективна монографія. Одеса: ОНЕУ, 2024. Ч. 1. С. 37-74.
2. Гудзь Т.П., Брусов Н. О. Повоєнна трансформація економічного потенціалу українських підприємств для освоєння євроінтеграційних можливостей. *Науковий вісник ОНЕУ*. 2022. №11-12. С. 28-34.

3. Гудзь Т.П., Герчіков М.О. Банківська система України в умовах війни. *Науковий вісник ОНЕУ*. 2023. №1/2. С. 53-58.

4. Гудзь Т.П., Єгоричева С.Б., Литвинюк М.В. Функціонування підприємств України в умовах війни: аналіз ситуації та економічні очікування. *Науковий вісник ОНЕУ*. 2023. №5-6. С. 7-15.

5. Гудзь Т.П., Литвинюк М.В., Проскурня Н.В. Управління фінансовою рівновагою підприємства як складова системи забезпечення його сталого розвитку. *Управління бізнесом в парадигмі сталого розвитку: економіко-правовий аспект*: колективна монографія. Одеса : ОНЕУ, 2024. Ч. 1. С.75-166.

6. Гудзь Т.П., Проскурня Н.В. Забезпечення сталого розвитку підприємства: теоретичний аспект. *Науковий вісник ОНЕУ*. 2023. №3-4. С. 7-12.

7. Настека М.В., Герчіков М.О. Сучасні умови функціонування та фінансово-економічний стан підприємств в Україні. *Розвиток фінансового та реального секторів як ключовий фактор забезпечення економічної безпеки України* : колективна монографія. Полтава : ПУЕТ, 2024. С.109-166.

8. Національний банк України: офіційний сайт. URL: <https://bank.gov.ua/> (дата звернення 11.10.2024)

УДК 336.717.42

Колотуха Сергій, к. е. н., доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування Уманського національного університету садівництва

СТРАТЕГІЯ ВДОСКОНАЛЕННЯ КРЕДИТНИХ ВІДНОСИН В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ ЕКОНОМІКИ

Стабільний розвиток сільськогосподарських підприємств неможливий без достатнього фінансового забезпечення. Розвиток сільського господарства відіграє ключову роль у створенні дієвого аграрного ринку та інтеграції країни в світову економіку.

До повномасштабного вторгнення сільське господарство України виробляло 10% ВВП, забезпечувало роботою 14% робочої сили та давало 41% загального експорту. Станом на 24 лютого 2023 року збитки та втрати для сільськогосподарського сектору України оцінювались в 40,2 млрд доларів США. При цьому розмір збитків складав 8,72 млрд доларів США, тоді як сукупні втрати становили 31,50 млрд доларів США. Загальні оціночні потреби в реконструкції та відновленні України перевищують 411 мільярдів доларів США. Потреби сільського господарства становлять у цій сумі не менше 7%. На основі поточних оцінок збитків і втрат і методології оцінки потреб після катастрофи Агроцентр KSE прогнозує, що українському сільському господарству знадобиться для реконструкції та відновлення не менше 23,5 млрд доларів США. Ця оцінка включає 7 млрд доларів США на реконструкцію та 16,5 млрд доларів США на відновлення [1].

Для посилення розвитку українського аграрного кредитного ринку, необхідно вжити ряд наступних заходів:

1. Удосконалення нормативно-правової бази кредитного ринку.
2. Розробка стратегій стабілізації і розвитку сільськогосподарського сектора з урахуванням зовнішньоекономічних умов.
3. Створення національної системи сільськогосподарського кредитування з необхідною інфраструктурою.

УДК 338.009.12/334.012.34
Т65

МАТЕРІАЛИ

II Всеукраїнської науково-практичної конференції

ТРАНСФОРМАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ В ЕКОНОМІЦІ: ВІД КОНКУРЕНЦІЇ ДО КООПЕРАЦІЇ

(м. Хмельницький, 24 жовтня 2024 р.)

Електронне видання

Відповідальна за випуск:
Наталія САПОТНИЦЬКА

Т65 Трансформаційні процеси в економіці: від конкуренції до кооперації. *Матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції*, м. Хмельницький, 24 жовтня 2024 р. / редкол.: Ю.В. Телячий (гол.) та ін. Хмельницький : ХКТЕІ, 2024. 247 с.